

ENERGIJA, VIR VSEGA ŽIVEGA

Energija je v vsakdanjem življenju in še posebno na področju strojništva ter tehnike izjemnega pomena. V zadnjih letih je ta beseda zelo pogosto uporabljena v različnih kontekstih. Brez energije praktično ni nobenega življenja.

Spominjam se profesorja, ki je pred več desetletij vedno govoril, da imamo na zemlji, pod njo in okoli nje na pretek energije. Govoril je o sončni energiji, energiji vetra, energiji rek in potokov, toplotni energiji morja, plimi in oseki, razliki temperatur na površini morja in v globini, toplotni energiji zemlje, ki je v njeni notranjosti, o jedrski energiji in še o kakšni. Verjetno je imel prav že takrat in to velja tudi danes.

Danes praktično vse te energije že s pridom izkoriščamo. Težava je v tem, da so izkoristki pridobivanja teh energij zelo nizki in da mnogi procesi pridobivanja energije motijo ali škodijo naravi, človeku ali nekomu tretjemu.

Po številnih mnenjih in tudi v praksi se kaže, da je jedrska energija zelo varna, zanesljiva in prijazna okolju.

Od odkritja jedrske energije pa vse do danes so povsod po svetu velike razprave o varnosti in zanesljivosti uporabe te vrste energije. Prav zanimivo, kako se države v Evropi odločajo za uporabo jedrske energije. Poznamo odločitev prejšnje in sedanje nemške vlade o neuporabi jedrske energije in o zaprtju jedrskih reaktorjev za proizvodnjo električne energije. Številni gospodarstveniki navajajo, da je nemško gospodarstvo v tem času v krizi prav zaradi te odločitve. Po drugi strani pa je francoska ministrica za energetski prehod letos januarja napovedala graditev 14 novih jedrskih elektrarn v njihovi državi. To pomeni, da jih bodo čez čas imeli 73. Tudi njihov predsednik Macron je napovedal podaljšanje uporabne dobe že obstoječim elektrarnam. Podobno ravna Švedska vlada, ki je prav tako letos januarja odločila, da bo do leta 2045 zgradila 10 novih jedrskih reaktorjev za proizvodnjo električne energije. Na Finskem so lani aprila priključili na omrežje največji jedrski reaktor v Evropi. Reaktor z močjo 1600 megavатов bo po predvidevanjih deloval 60 let in bo pokrival približno 14 odstotkov potrebe te države po električni energiji. Lansko jesen so na Poljskem začeli graditi prvo jedrsko elektrarno v tej državi. Trenutno v svetu deluje okoli 500 jedrskih reaktorjev. Na novo se jih gradi 50.

Kaj pa pri nas? Pri nas je napovedan referendum o graditvi Neka 2. Ali lahko državljani odločamo o tako pomembni in povsem visoko strokovni odločitvi?

Mislím, da ne.

V Sloveniji imamo Nek1, ki obratuje brez večjih težav že skoraj petdeset let. To pomeni, da to elektrarno upravljata že najmanj dve ali celo več generaciji strokovnjakov. Vsi ti strokovnjaki so se šolali doma in v tujini, sodelujejo s številnimi mednarodnimi organizacijami s področja jedrske energije, odgovorni in podvrženi so številnim mednarodnim in domačim standardom in nadzorom. Vsi ti domači strokovnjaki imajo stike z možnimi in renomiranimi dobavitelji opreme za jedrske reaktorje s celotnega sveta. Prav gotovo poznajo stroške gradnje, čas izgradnje in vse drugo. Zakaj se v javnosti ne slišijo? Slišijo pa se naši politiki, ki nimajo dovolj znanja, samo jamrajo, zavlačujejo z odgovornostjo, zavlačujejo dogovarjanje z dobavitelji in kot kaže, naša vlada zanemarja in podcenjuje naše jedrske strokovnjake.

Zakaj se naši izkušeni strokovnjaki s tega področja ne pojavijo v javnih medijih in ljudem vse to razložijo. Predvsem, kako varno deluje NEK1 že več desetletij, kaj vse morajo postoriti za varno delovanje, kako se morajo stalno izobraževati, koliko je nadzora neodvisnih in mednarodnih institucij itd.

Po drugi strani pa se lahko najde nekdo ali neka nevladna organizacija ali celo vladna, kar je pri nas normalno, ki bi začela propagando proti novi jedrski elektrarni v Krškem. V svetu obstajajo številne televizijske oddaje, v katerih so zbrane praktično vse nesreče zaradi uporabe jedrske energije, tendenciozno so opisane, prikazane in pretirano enostransko obrazložene. Če bi samo eno takšno oddajo prikazali na naši televiziji, bi bil rezultat referenduma prav gotovo proti gradnji Neka2.

Lahko se zgodi podobno kot z reko Muro. Ko so začele nevladne organizacije biti bitko proti gradnji elektrarn, so jo zelo hitro dobile. Nič jim ne pomeni, da imajo Avstrijci na reku Muri prek 30 (trideset) elektrarn, pri nas pa niti ene. Številni strokovnjaki trdijo, da bi s sodelovanjem države, lokalnega okolja, tamkajšnjih kmetov, okoljevarstvenikov, ribičev, športnikov in mogoče še koga lahko prišlo do sporazuma, v katerem bi se zajele in upoštevale vse potrebe prej naštetih deležnikov. Strokovnjaki pravijo, da bi s pametnim dogovorom o reki Muri vsi prej naštetih deležniki pridobili in nič izgubili.

Verjetno je vsem znano, da v Sloveniji potrebe po električni energiji ne bomo rešili s sončnimi paneli ali z vetrnimi elektrarnami. Torej: odločitev je na dlani in ni težka!

Janez Tušek